

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a opta)

5 octombrie 2016*

„Trimitere preliminară — Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții — Lipsa unei îndoieli rezonabile — Transporturi aeriene — Regulamentul (CE) nr. 261/2004 — Articolul 2 litera (l) — Noțiunea «anulare» — Zbor care a făcut obiectul unei escale neprogramate”

În cauza C-32/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Amtsgericht Dresden (Tribunalul Districtual din Dresda, Germania), prin decizia din 10 decembrie 2015, primită la Curte la 19 ianuarie 2016, în procedura

Ute Wunderlich

împotriva

Bulgarian Air Charter Limited,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul D. Šváby (raportor), președinte de cameră, și domnii M. Safjan și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Bulgarian Air Charter Limited, de P. Kauffmann, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul francez, de D. Colas și de M.-L. Kitamura, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de W. Mölls și de K. Simonsson, în calitate de agenți,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, conform articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: germana.

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (l) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (JO 2004, L 46, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 12, p. 218).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Ute Wunderlich, pe de o parte, și Bulgarian Air Charter Limited, un operator de transport aerian, pe de altă parte, cu privire la refuzul acestuia de a-i plăti o compensație în condițiile în care zborul său a făcut obiectul unei escale neprevăzute înainte de a ajunge la destinația sa finală.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (1), (2) și (4) ale Regulamentului nr. 261/2004 enunță:

„(1) Măsurile adoptate de Comunitate în domeniul transportului aerian ar trebui, între altele, să urmărească asigurarea unui înalt nivel de protecție a pasagerilor. De asemenea, ar trebui să se ia în considerare cerințele legate de protecția consumatorilor în general.

(2) Refuzul la îmbarcare și anularea sau întârzierea prelungită a zborurilor pot cauza pasagerilor dificultăți și neplăceri grave.

[...]

(4) Comunitatea ar trebui, așadar, să îmbunătățească standardele de protecție stabilite [...] atât pentru consolidarea drepturilor pasagerilor, cât și pentru garantarea desfășurării activităților transportatorilor aerieni în condiții armonizate, pe o piață liberalizată.”

- 4 Articolul 2 litera (l) din acest regulament definește termenul „anulare” ca fiind „neefectuarea unui zbor programat anterior și pentru care s-a făcut cel puțin o rezervare”.

- 5 Articolul 5 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„În cazul anulării unui zbor, pasagerii în cauză trebuie:

[...]

(c) să primească o compensație din partea operatorului de transport aerian, în conformitate cu articolul 7, cu excepția [situației] în care intervine oricare din următoarele:

- (i) în cazul în care sunt informați despre această anulare cu cel puțin două săptămâni înainte de ora de plecare prevăzută;
- (ii) în cazul în care sunt informați despre această anulare într-un termen cuprins între două săptămâni și șapte zile înainte de ora de plecare prevăzută și li se oferă o redirecționare care să le permită să plece cu cel mult două ore înainte de ora de plecare prevăzută și să ajungă la destinația finală în mai puțin de patru ore după ora de sosire prevăzută;
- (iii) în cazul în care sunt informați despre această anulare cu mai puțin de șapte zile înainte de ora de plecare prevăzută și li se oferă o redirecționare care să le permită să plece cel târziu cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută și să ajungă la destinația finală în mai puțin de două ore după ora de sosire prevăzută.”

- 6 Articolul 7 alineatul (1) din același regulament prevede că, în cazul anulării unui zbor, pasagerii primesc o compensație în valoare de 250 de euro pentru toate zborurile de 1 500 kilometri sau mai puțin.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 7 Doamna Wunderlich a efectuat la Bulgarian Air Charter o rezervare pentru un zbor cu plecare din Burgas (Bulgaria) și destinația Dresda (Germania), cu decolarea prevăzută la 13 septembrie 2014, ora 11.40, iar aterizarea prevăzută pentru aceeași zi la ora 13.00.
- 8 Aparatul care a efectuat zborul în cauză a decolat la data și la ora prevăzute. Acesta a efectuat însă o escală neprevăzută la Praga (Republica Cehă) pentru a ateriza în cele din urmă la Dresda la ora 15.20, respectiv cu o întârziere la sosire de 2 ore și 20 de minute.
- 9 Doamna Wunderlich a sesizat Amtsgericht Dresden (Tribunalul Districtual din Dresda, Germania) pentru a obține plata compensației de 250 de euro prevăzute la articolele 5 și 7 din Regulamentul nr. 261/2004 în cazul anulării unui zbor.
- 10 În acest cadru, instanța de trimitere consideră că, pentru interpretarea noțiunii „anulare”, în sensul articolului 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004, este necesar, în conformitate cu Hotărârea din 13 octombrie 2011, Sousa Rodríguez și alții (C-83/10, EU:C:2011:652), să se recurgă la noțiunea „itinerar” definită de Curte ca fiind traseul care trebuie efectuat de aeronavă de la aeroportul de plecare până la aeroportul de sosire, potrivit unui orar stabilit, ceea ce înseamnă că aeronava trebuie să plece conform itinerarului prevăzut și să ajungă la destinația sa astfel cum figura în itinerarul menționat. În această privință, instanța de trimitere consideră că decurge din Hotărârea din 19 noiembrie 2009, Sturgeon și alții (C-402/07 și C-432/07, EU:C:2009:716), că itinerarul constituie un element esențial al zborului, acesta din urmă trebuind să fie efectuat în conformitate cu o programare stabilită dinainte de operatorul de transport. Ea arată de asemenea că, ținând seama de distincția care trebuie efectuată între întârziere și anulare, un zbor poate fi considerat ca fiind anulat numai în cazul în care operatorul de transport aerian a transportat pasagerii cu un alt zbor, a cărui programare inițială este diferită de cea a zborului prevăzut inițial. Instanța de trimitere deduce de aici că itinerarul constituie un element esențial al zborului.
- 11 În plus, ea constată că, întemeindu-se pe Hotărârea din 13 octombrie 2011, Sousa Rodríguez și alții (C-83/10, EU:C:2011:652), mai multe instanțe germane au considerat că devierea unui avion în raport cu itinerarul prevăzut și introducerea unei escale neprevăzute constituie o modificare a itinerarului inițial de o asemenea importanță încât este necesar să se considere că zborul prevăzut nu a fost efectuat.
- 12 În aceste condiții, Amtsgericht Dresden (Tribunalul Districtual din Dresda) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Se consideră că un zbor a fost anulat, în sensul articolului 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004, atunci când aeronava care a efectuat zborul planificat a decolat conform programului și a aterizat la destinație cu o întârziere mai mică de trei ore, însă a efectuat o escală neprogramată?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 13 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când

răspunsul la întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.

- 14 În prezenta cauză se impune aplicarea acestei dispoziții.
- 15 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretat în sensul că un zbor ale cărui locuri de plecare și de sosire au fost conforme cu programarea prevăzută, dar care a făcut o escală neprogramată trebuie considerat anulat.
- 16 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că articolul 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004 definește „anularea” ca „neefectuarea unui zbor programat anterior și pentru care s-a făcut cel puțin o rezervare”.
- 17 În această privință, Curtea a precizat că, în principiu, se poate concluziona că un zbor este anulat atunci când programarea zborului inițial este abandonată, iar pasagerii acestui zbor se alătură celor ai unui zbor de asemenea programat, indiferent de zborul pentru care pasagerii astfel transferați își efectuaseră rezervările (a se vedea Hotărârea din 13 octombrie 2011, Sousa Rodríguez și alții, C-83/10, EU:C:2011:652, punctul 30, precum și jurisprudența citată).
- 18 Un zbor precum cel în discuție în litigiul principal, ale cărui locuri de plecare și de sosire au fost conforme cu programarea prevăzută și care nu a condus, așadar, nicidecum la transferul pasagerilor pe un alt zbor ca urmare a anulării programării zborului pentru care aveau rezervări, nu poate fi însă considerat ca nefiind efectuat în sensul articolului 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 octombrie 2011, Sousa Rodríguez și alții, C-83/10, EU:C:2011:652, punctul 28, precum și jurisprudența citată).
- 19 Faptul că acest zbor a făcut o escală neprogramată nu poate repune în discuție această constatare și, prin urmare, nu poate permite să se considere că zborul respectiv a fost anulat.
- 20 În această privință, decurge, desigur, din jurisprudența Curții că itinerarul constituie un element esențial al zborului, acesta din urmă fiind efectuat în conformitate cu o programare stabilită dinainte de operatorul de transport (Hotărârea din 13 octombrie 2011, Sousa Rodríguez și alții, C-83/10, EU:C:2011:652, punctul 27).
- 21 Cu toate acestea, asimilarea unui zbor care ajunge la destinația sa finală prevăzută după o escală neprogramată cu un zbor anulat și, prin urmare, obligarea operatorului de transport aerian la plata către pasagerii acestui zbor a compensației prevăzute la articolul 5 alineatul (1) litera (c) și la articolul 7 din Regulamentul nr. 261/2004 nu ar fi conforme nici cu finalitatea acestui regulament, nici cu principiul egalității de tratament.
- 22 Pe de o parte, este cert că Regulamentul nr. 261/2004 urmărește, astfel cum rezultă din considerentele (1), (2) și (4) ale acestuia, asigurarea unui înalt nivel de protecție a pasagerilor și a consumatorilor prin consolidarea drepturilor acestora într-o serie de situații care pot cauza dificultăți și neplăceri grave, precum și prin repararea acestora din urmă în mod standardizat și imediat (Hotărârea din 22 iunie 2016, Mennens, C-255/15, EU:C:2016:472, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 23 Or, faptul că un zbor face o escală neprogramată nu constituie nicidecum o situație care să cauzeze în sine pasagerilor dificultăți și neplăceri grave, cum sunt cele care decurg dintr-un refuz la îmbarcare, dintr-o anulare sau dintr-o întârziere prelungită, pentru care Regulamentul nr. 261/2004, astfel cum a fost interpretat de Curte, prevede o compensație.

- 24 Asemenea dificultăți și neplăceri grave apar numai în cazul în care această escală determină aeronava care efectuează zborul în discuție să ajungă la destinația sa finală cu o întârziere egală sau mai mare de trei ore în raport cu ora de sosire prevăzută, situație care oferă în principiu pasagerului dreptul la compensația prevăzută la articolul 5 alineatul (1) litera (c) și la articolul 7 din Regulamentul nr. 261/2004, astfel cum au fost interpretate de Curte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 25 Pe de altă parte, asimilarea unui zbor care ajunge la destinația sa finală prevăzută după o escală neprogramată cu un zbor anulat ar determina recunoașterea unui drept la compensație unui pasager care a suferit ca urmare a acestei escale neprogramate o întârziere la sosire mai mică de trei ore, în condițiile în care un pasager care a suferit o întârziere identică pentru un alt motiv nu ar avea dreptul să beneficieze de compensația prevăzută la articolul 5 alineatul (1) litera (c) și la articolul 7 din Regulamentul nr. 261/2004, astfel cum au fost interpretate de Curte, și, prin urmare, ar fi contrară principiului egalității de tratament.
- 26 Or, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că orice act al dreptului Uniunii trebuie interpretat în conformitate cu dreptul primar în ansamblul său, inclusiv în concordanță cu principiul menționat, care impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea din 19 noiembrie 2009, Sturgeon și alții, C-402/07 și C-432/07, EU:C:2009:716, punctul 48, precum și jurisprudența citată).
- 27 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de instanța de trimitere că articolul 2 litera (l) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretat în sensul că un zbor ale cărui locuri de plecare și de sosire au fost conforme cu programarea prevăzută, dar care a făcut o escală neprogramată nu poate fi considerat anulat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 28 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 2 litera (l) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 trebuie interpretat în sensul că un zbor ale cărui locuri de plecare și de sosire au fost conforme cu programarea prevăzută, dar care a făcut o escală neprogramată, nu poate fi considerat anulat.

Semnături